

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (seitsmes koda)

4. juuli 2024*

Eelotsusetaotlus – EMÜ-Türgi assotsiatsioonileping – Otsus nr 1/80 – Artikkel 13 – *Standstill* -tingimus – Kohaldamisala – Mõiste „uus piirang“ – Riigisisesed õigusnormid, millega kehtestatakse piiravamad tingimused alalise elamisloa saamiseks

Kohtuasjas C-375/23 [Meislev]ⁱ,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Højestereti (Taani kõrgeim kohus) 6. juuni 2023. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 13. juunil 2023, menetluses

EN

versus

Udlændingenævnet,

EUROOPA KOHUS (seitsmes koda),

koosseisus: koja president F. Biltgen (ettekandja), kohtunikud N. Wahl ja J. Passer,

kohtujurist: N. Emiliou,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- EN, esindajad: *advokater* C. Friis Bach Ryhl ja T. Ryhl,
- Taani valitsus, esindajad: J. F. Kronborg ja C. Maertens, keda abistas *advokat* R. Holdgaard,
- Euroopa Komisjon, esindajad: O. Glinicka, B.-R. Killmann ja C. Vang,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: taani.

ⁱ Käesoleval kohtuasjal on väljamõeldud nimi. See ei vasta ühegi menetlusosalise tegelikule nimele.

kohtuotsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada assotsiatsiooninõukogu 19. septembri 1980. aasta otsuse nr 1/80 assotsiatsiooni arengu kohta Euroopa Majandusühenduse ja Türgi vahel (edaspidi „otsus nr 1/80“) artiklit 13.
- 2 Taotlus on esitatud Türgi kodaniku B ja Udlændingenævneti (sisserändeasjade apellatsioonikomisjon, Taani) vahelises vaidluses viimase otsuse üle jätta rahuldamata B taotlus saada Taani alaline elamisluba.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

Assotsiatsioonileping

- 3 12. septembril 1963 Ankaras ühelt poolt Türgi Vabariigi ja teiselt poolt EMÜ liikmesriikide ja ühenduse poolt allkirjastatud lepingu assotsiatsiooni loomiseks Euroopa Majandusühenduse ja Türgi vahel, mille ühenduse nimel sõlmis, kiitis heaks ja kinnitas nõukogu 23. detsembri 1963. aasta otsusega 64/732/EMÜ (EÜT 1964, 217, lk 3685; ELT eriväljaanne 11/11, lk 10; edaspidi „assotsiatsioonileping“), artiklist 2 tulenevalt on selle lepingu eesmärk aidata kaasa jätkuvale ja tasakaalustatud kaubandus- ja majandussidemete tugevnemisele lepinguosaliste vahel, võttes täiel määral arvesse vajadust tagada Türgi Vabariigi majanduse kiirendatud areng ning parandada Türgi rahva tööhõivet ja elutingimusi.
- 4 Selleks on assotsiatsioonilepingus ette nähtud ettevalmistav etapp, mis võimaldab Türgi Vabariigil ühenduse abiga oma majandust arendada (artikkel 3), üleminekuetapp, mille jooksul tagavad lepinguosalistes tolliliidu järkjärgulise rakendamise ning majanduspoliitika ühtlustamise (artikkel 4), ning lõppetapp, mis rajaneb tolliliidul ja hõlmab lepinguosaliste majanduspoliitika tihedamat koordineerimist (artikkel 5).
- 5 Assotsiatsioonilepingu artiklis 6 on ette nähtud:
„Assotsiatsiooni rakendamiseks ja järkjärguliseks arendamiseks kohtuvad lepinguosalistes assotsiatsiooninõukogus, mis tegutseb talle [assotsiatsiooni]lepinguga antud volituste raames.“ [Siin ja edaspidi on assotsiatsioonilepingut tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]
- 6 Assotsiatsioonilepingu artiklis 8, mis paikneb lepingu II jaotises „Üleminekuetapi rakendamine“, on ette nähtud:
„Artiklis 4 nimetatud eesmärkide elluviimiseks määrab assotsiatsiooninõukogu enne üleminekuetapi algust vastavalt [vahe]protokollis artiklis 1 sätestatud menetlusele tingimused, korra ja ajakava [EÜ asutamislepingus] nimetatud valdkondi puudutavate sätete rakendamiseks, mida peab arvesse võtma; see kehtib eelkõige käesolevas jaotises sisalduvate valdkondade ning kaitseklauslite suhtes, mis osutuvad otstarbekaks.“

7 Assotsiatsioonilepingu artikkel 9 on sõnastatud järgmiselt:

„Lepinguosalised tunnistavad, et [assotsiatsiooni]lepingu kohaldamisalas ja ilma et see piiraks artikli 8 kohaselt kehtestatavate mis tahes erisätete kohaldamist, on keelatud igasugune diskrimineerimine kodakondsuse alusel vastavalt [EÜ] asutamislepingu artiklis 7 sätestatud põhimõttele.“

8 Assotsiatsioonilepingu artiklis 12, mis paikneb lepingu II jaotise 3. peatükis „Muud majandussätted“, on sätestatud:

„Lepinguosalised on kokku leppinud, et lähtuvad nende vahel töötajate vaba liikumise järkjärgulisel sisseviimisel [ELTL] artiklitest [45], [46] ja [47].“

Lisaprotokoll

9 23. novembril 1970 Brüsselis allkirjastatud lisaprotokoll, mis sõlmiti, kiideti heaks ja kinnitati ühenduse nimel nõukogu 19. detsembri 1972. aasta määrusega (EMÜ) nr 2760/72 (EÜT 1972, L 293, lk 1; ELT eriväljaanne 11/11, lk 41; edaspidi „lisaprotokoll“), on selle artikli 62 kohaselt assotsiatsioonilepingu lahutamatu osa ning sätestab vastavalt artiklile 1 „[selle] lepingu artiklis 4 toodud üleminekuetapi rakendamise tingimused, korra ja ajakava“. [Siin ja edaspidi on lisaprotokolli tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

10 Lisaprotokoll sisaldab II jaotist „Isikute ja teenuste liikumine“, mille I peatükk on „Töötajad“ ning II peatükk on „Asutamisõigus, teenused ja transport“.

11 Selles II peatükis asuv lisaprotokolli artikkel 41 on sõnastatud järgmiselt:

„1. „Lepinguosalised hoiduvad omavahel kehtestamast mis tahes uusi asutamisõiguse ning teenuste osutamise vabaduse piiranguid.

2. Assotsiatsiooninõukogu määrab assotsiatsioonilepingu artiklites 13 ja 14 sätestatud põhimõtete kohaselt kindlaks lepinguosaliste vahel asutamisõiguse ja teenuste osutamise õiguse piirangute järkjärgulise kaotamise ajakava ja reeglid.

[...]“.

Otsus nr 1/80

12 Otsuse nr 1/80 kolmanda põhjenduse kohaselt on selle otsuse eesmärk sotsiaalvaldkonnas Türgi kodanikest töötajate ja nende pereliikmete suhtes soodsamate sätete kehtestamine, kui on ette nähtud assotsiatsiooninõukogu 20. septembri 1976. aasta otsuses nr 2/76.

13 Otsuse nr 1/80 II peatükk „Sotsiaalsätted“ sisaldab 1. jagu „Tööhõive ja töötajate vaba liikumisega seotud küsimused“, kuhu kuuluvad selle otsuse artiklid 6–16.

14 Otsuse nr 1/80 artiklis 6 on sätestatud:

„1. Ilma et see piiraks perekonnaliikmete vaba juurdepääsu tööle käsitleva artikli 7 sätete kohaldamist, on liikmesriigi seaduslikul tööturul oleval Türgi kodanikust töötajal:

- õigus pärast ühte aastat seaduslikku töötamist selles liikmesriigis uuendada tööluba sama tööandja juures töötamiseks, kui tööandjal on talle tööd pakkuda;
- õigus pärast kolme aastat seaduslikku töötamist selles liikmesriigis ning arvestades ühenduse liikmesriikide töötajate eesõigusi, võtta vastu enda valitud tööandja juures samal kutsealal mõni teine tavapärasel tingimustel tehtud tööpakkumine, mis on registreeritud selle liikmesriigi tööhõivetalitustes;
- pärast nelja aastat seaduslikku töötamist õigus selles liikmesriigis vabale juurdepääsule kõigile palgalistele töökohtadele omal valikul.

[...]

3. Lõigete 1 ja 2 kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad sätestatakse riigisisestes õigusnormides.“
[Siin ja edaspidi on nimetatud otsust tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

15 Otsuse nr 1/80 artiklis 13 on sätestatud:

„Ühenduse liikmesriigid ja Türgi ei tohi kehtestada töötajatele ja nende perekonnaliikmetele, kes viibivad ja töötavad seaduslikult nende territooriumil, uusi piiranguid töö saamise tingimuste osas.“

16 Vastavalt otsuse nr 1/80 artiklile 16 kohaldatakse selle otsuse II peatüki 1. jao sätteid alates 1. detsembrist 1980.

Taani õigus

17 Välismaalaste seaduse (udlændingeloven) põhikohtuasjas kohaldatavas redaktsioonis vastavalt 9. mai 2016. aasta kodifitseerimismäärusele nr 412 ja selle hilisematele muudatustele (edaspidi „välismaalaste seadus“) on § 11 sõnastatud järgmiselt:

„1. Artiklite 7–9f, 9i–9n või 9p kohane elamisluba antakse koos Taanis alalise elamise võimalusega või ajutise viibimise eesmärgil. Elamisluba võib olla ajaliselt piiratud.

[...]

3. Kui elamisloa tühistamiseks artikli 19 kohaselt ei ole põhjust, võib vähemalt 18aastane välismaalane taotluse korral saada alalise elamisloa järgmistel tingimustel:

- 1) Kui lõikest 7 ei tulene teisiti, on välismaalane elanud Taanis seaduslikult vähemalt kuus aastat, välja arvatud lõigetes 5 ja 6 sätestatud juhtudel, ning tal on kogu selle aja jooksul olnud artiklite 7–9f, 9i–9n või 9p kohaselt väljastatud elamisluba [...]

[...]

8) Välismaalane on olnud täistööajaga töötaja või tegutsenud füüsilisest isikust ettevõtjana (vt lõige 8) vähemalt kaks aastat ja kuus kuud alalise elamisloa väljastamisele eelnenud kolme aasta jooksul.

[...]

5. Kui elamisloa tühistamiseks artikli 19 kohaselt ei ole põhjust, võib taotluse korral väljastada alalise elamisloa vähemalt 18aastasele välismaalasele, kes on elanud Taanis seaduslikult vähemalt neli aastat ja kellel on kogu selle aja jooksul olnud artiklite 7–9f, 9i–9n või 9p kohaselt väljastatud elamisluba, kui ta vastab lõike 3 punktides 2–9 ja lõikes 4 sätestatud tingimustele. [...]

[...]

16. Isegi kui lõike 3 punktides 4–9 või lõike 4 punktides 1–4 sätestatud tingimused ei ole täidetud, võib alalise elamisloa väljastada vähemalt 18aastasele välismaalasele, kui nendele tingimustele vastamist ei saa nõuda tulenevalt Taani rahvusvahelistest kohustustest, sealhulgas [Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsioonist, mis sõlmiti Euroopa Ühenduse nimel nõukogu 26. novembri 2009. aasta otsusega 2010/48/EÜ (ELT 2010, L 23, lk 35)].“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 18 Põhikohtuasja kaebajale, Türgi kodanikule, anti 24. mail 2013 Taanis ajutine elamisluba selle alusel, et ta oli abielus Taanis elava Taani kodanikuga, ning Udlændingestyrelseni (sisserändeamet, Taani) 15. oktoobri 2020. aasta otsusega pikendati seda ajutist elamisluba kuni 15. oktoobrini 2026.
- 19 Põhikohtuasja kaebaja, kellel oli Taanis töötaja staatus ja kes kuulus sellest tulenevalt assotsiatsioonilepingu ja otsuse nr 1/80 kohaldamisalasse, esitas 27. märtsil 2017 sisserändeametile taotluse Taani alalise elamisloa saamiseks.
- 20 Sisserändeamet jättis 10. novembri 2017. aasta otsusega selle taotluse rahuldamata põhjendusel, et põhikohtuasja kaebaja ei vasta välismaalaste seaduse § 11 lõike 3 punktis 1 sätestatud tingimusele, mille kohaselt ta peab olema vähemalt kuus aastat pidevalt Taanis seaduslikult elanud, ega § 11 lõikes 5 ette nähtud eritingimustele, mis võimaldavad saada alalise elamisloa pärast nelja aastat Taanis seaduslikult elamist.
- 21 Põhikohtuasja kaebaja esitas 14. novembril 2017 selle otsuse peale kaebuse sisserändeasjade apellatsioonikomisjonile. Viimane jättis 18. juuli 2018. aasta otsusega sisserändeameti otsuse muutmata põhjendusel, et põhikohtuasja kaebaja ei vasta välismaalaste seaduses ette nähtud tingimustele.
- 22 Põhikohtuasja kaebaja esitas 15. oktoobril 2018 kaebuse Københavns byretile (Kopenhaageni esimese astme kohus, Taani) viimati nimetatud otsuse tühistamiseks.
- 23 See kohus saatis 31. märtsi 2020. aasta kohtumäärusega kohtuasja edasi Østre Landsretile (idapiirkonna apellatsioonikohus, Taani), kes rahuldab 2. veebruari 2022. aasta otsusega sisserändeasjade apellatsioonikomisjoni taotluse jätta see kaebus rahuldamata.

- 24 Põhikohtuasja kaebaja esitas 1. märtsil 2022 selle otsuse peale kassatsioonkaebuse Højesteretile (Taani kõrgeim kohus), kes on eelotsusetaotluse esitanud kohus.
- 25 See kohus märgib, et selleks, et meede kujutaks endast „uut piirangut“ otsuse nr 1/80 artikli 13 tähenduses, peab selle eesmärk või tagajärg olema seada Türgi kodaniku poolt asjaomase liikmesriigi territooriumil töötajate liikumisvabaduse teostamisele piiravamad tingimused kui need, mis olid selle kodaniku suhtes kohaldatavad otsuse nr 1/80 asjaomases liikmesriigis jõustumise kuupäeval (22. detsembri 2022. aasta kohtuotsus Udlændingenævnet (välismaalastele kohustuslik keeleksam), C-279/21, EU:C:2022:1019, punkt 30).
- 26 Nimetatud kohus tuletab meelde, et Euroopa Kohus on küll otsustanud, et ELTL artiklites 45–47 sätestatud põhimõtted tuleb võimalikult suures ulatuses üle kanda Türgi kodanikele, kellel on EMÜ-Türgi assotsiatsioonist tulenevad õigused (6. juuni 1995. aasta kohtuotsus Bozkurt, C-434/93, EU:C:1995:168, punktid 19 ja 20, ning 8. detsembri 2011. aasta kohtuotsus Ziebell, C-371/08, EU:C:2011:809, punkt 66). Laiem eesmärk hõlbustada liidu kodanikele vahetult antud individuaalse põhiõiguse liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil kasutamist, millele tugineb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiiv 2004/38 (mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT 2004, L 158, lk 77; ELT eriväljaanne 05/05, lk 46)), otsuse nr 1/80 puhul siiski puudub (8. detsembri 2011. aasta kohtuotsus Ziebell, C-371/08, EU:C:2011:809, punkt 68).
- 27 Lisaks, isegi kui Euroopa Kohus on juba tunnistanud, et muudatused elamisloa saamise tingimustes kuuluvad otsuse nr 1/80 artikli 13 kohaldamisalasse niivõrd, kui need mõjutavad Türgi päritolu töötajate olukorda (9. detsembri 2010. aasta kohtuotsus Toprak ja Oguz, C-300/09 ja C-301/09, EU:C:2010:756, punkt 44), ei ole ta veel võtnud seisukohta küsimuses, kas liikmesriigi õigusnormid, mis näevad liikmesriigis alalise elamisloa saamiseks ette rangemad tingimused võrreldes tingimustega, mis olid selles liikmesriigis kohaldatavad asjaomase otsuse jõustumise kuupäeval, kujutavad endast „uut piirangut“ selle artikli tähenduses.
- 28 Kui see peaks olema nii, siis soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas niisugust piirangut saab õigustada ülekaaluka üldise huviga. Euroopa Kohus on tunnistanud, et eesmärk, mis seisneb kolmandate riikide kodanike asjaomases liikmesriigis eduka lõimumise tagamises ja millele Taani ametivõimud tuginevad, võib olla ülekaalukast üldisest huvist tulenev põhjus otsuse nr 1/80 seisukohast (12. aprilli 2016. aasta kohtuotsus Genc, C-561/14, EU:C:2016:247, punkt 56). Euroopa Kohus ei ole siiski veel pidanud võtma seisukohta küsimuses, kas tingimusi, mis puudutavad Türgi päritolu töötaja eelneva riigis viibimise kestust ja töötamist asjaomases liikmesriigis ning mis on alalise elamisloa väljastamise eelduseks, võib pidada selle eesmärgi saavutamise tagamiseks sobivaks.
- 29 Neil asjaoludel otsustas Højesteret (kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas liikmesriigi õigusnormid, milles on ette nähtud liikmesriigis alalise elamisloa saamise tingimused, kuuluvad [otsuse nr 1/80] artiklis 13 sätestatud *standstill*-klausli kohaldamisalasse?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas liikmesriigis alalise elamisloa saamise ajaliste tingimuste rangemaks muutmist (st välisriigi kodaniku eelneva liikmesriigis viibimise ja töötamise ajalise kestusega seotud miinimumnõuete rangemaks muutmist) võib pidada sobivaks, et hõlbustada kolmandate riikide kodanike edukat integreerumist?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 30 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas otsuse nr 1/80 artiklit 13 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi õigusnormid, mis seavad selles liikmesriigis seaduslikult elavale ja selle otsuse artikli 6 lõike 1 kohaldamisalasse kuuluvale Türgi päritolu töötajale alalise elamisloa saamise sõltuvusse rangematest tingimustest kui need, mis olid asjaomases liikmesriigis kohaldatavad nimetatud otsuse jõustumise kuupäeval, kujutavad endast „ uut piirangut “ sama otsuse artikli 13 tähenduses.
- 31 Kõnealuse artikli 13 sõnastusest ilmneb, et selles on sätestatud *standstill*-tingimus, mis keelab liikmesriikidel kehtestada uusi piiranguid niisuguste töötajate ja nende pereliikmete tööturule pääsemise osas, kes viibivad ja töötavad seaduslikult nende territooriumil.
- 32 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et see *standstill*-tingimus keelab üldiselt kehtestada mis tahes uusi riigisiseseid meetmeid, mille eesmärk või tagajärg on seada Türgi kodaniku poolt liikmesriigi territooriumil töötajate liikumisvabaduse teostamisele piiravamad tingimused kui need, mis olid asjaomases liikmesriigis kohaldatavad otsuse nr 1/80 jõustumise kuupäeval (9. veebruari 2023. aasta kohtuotsus Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid jt (Türgi päritolu töötaja riigis viibimise õiguse äravõtmine), C-402/21, EU:C:2023:77, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 33 Asjaomase *standstill*-tingimuse ulatuse niisugune lai tõlgendus on põhjendatud, arvestades otsuse nr 1/80 eesmärki tagada töötajate vaba liikumine. Nimelt on nii uus piirang, mis karmistab Türgi päritolu töötaja või tema pereliikmete kutsealase tegevuse alustamise tingimusi, kui ka piirang, mis juhul, kui töötajal või tema pereliikmetel on otsuse artikli 6 või artikli 7 alusel töötamise õigus, piirab talle nende õigustega tagatud juurdepääsu palgalistele töökohtadele, vastuolus nimetatud otsuse eesmärgiga tagada nende töötajate vaba liikumine (9. veebruari 2023. aasta kohtuotsus Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid jt (Türgi päritolu töötaja riigis viibimise õiguse äravõtmine), C-402/21, EU:C:2023:77, punkt 53).
- 34 Niisiis on Euroopa Kohus otsustanud, et liikmesriigi meetmed, mille eesmärk on määratleda Türgi kodanike olukorra õiguspärasuse kriteeriumid, võttes vastu või muutes eelkõige nende kodanike riigi territooriumil elamise tingimusi, võivad kujutada endast uusi piiranguid otsuse nr 1/80 artikli 13 tähenduses. Euroopa Kohus otsustas veel, et riigisisised õigusnormid, mis võimaldavad ära võtta riigis elamise õiguse, mis puudutatud isikutel selle otsuse artikli 6 lõike 1 kolmanda taande või artikli 7 teisest lõigu alusel on, piiravad järelkult nende isikute õigust vabalt liikuda võrreldes vaba liikumise õigusega, mis neil nimetatud otsuse jõustumise kuupäeval oli, ning kujutavad endast seega uut piirangut asjaomase artikli 13 tähenduses (9. veebruari 2023. aasta kohtuotsus Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid jt (Türgi päritolu töötaja riigis viibimise õiguse äravõtmine), C-402/21, EU:C:2023:77, punktid 58 ja 59).

- 35 Käesoleval juhul nähtub eelotsusetaotlusest, et alates 2013. aasta maist on põhikohtuasja kaebajal Taanis tähtajaline elamisluba, mida pikendati kuni 15. oktoobrini 2026 ja mis annab talle õiguse selles liikmesriigis töötada ja õppida. Järelikult on põhikohtuasja hagejal nimetatud liikmesriigis seaduslikult elava töötaja staatus ning ta kuulub otsuse nr 1/80 artikli 6 lõike 1 kohaldamisalasse.
- 36 Tuleb märkida, et see säte annab Türgi päritolu töötajale õiguse pärast teatavat seaduslikult töötamise perioodi jätkata töötamist sama tööandja juures või samal kutsealal tema valitud tööandja juures või võtta vabalt vastu mis tahes palgaline töökoht omal valikul. See eeldab tingimata vastavat riigis viibimise õigust, sest vastasel juhul kaotaks õigus tööturule siseneda ja õigus töötada igasuguse mõju (vt selle kohta 6. juuni 1995. aasta kohtuotsus Bozkurt, C-434/93, EU:C:1995:168, punkt 28, ja 2. juuni 2005. aasta kohtuotsus Dörr ja Ünal, C-136/03, EU:C:2005:340, punkt 66 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 37 See aga, et pädevad riigisised ametiasutused keelduvad välismaalaste seaduse alusel alalise elamisõiguse andmisest Türgi päritolu töötajatele, kes sarnaselt põhikohtuasja kaebajaga kuuluvad otsuse nr 1/80 artikli 6 lõike 1 kohaldamisalasse ja kellel on Taanis ajutine elamisluba, ei takista neil isikutel jätkata oma kutsetegevust ja kasutada selle sättega antud õigusi, eelkõige õigust viibida selles liikmesriigis. Niisugune keeldumine ei piira seega nimetatud sätte kohaldamisalasse kuuluvatel ja selles liikmesriigis seaduslikult viibivatel Türgi päritolu töötajatel vaba liikumise õiguse kasutamist.
- 38 Sellest järeldub, et kuigi välismaalaste seadus, mis näeb muu hulgas ette, et vähemalt 18aastased välismaalased võivad saada alalise elamisloa tingimusel, et nad on elanud Taanis seaduslikult vähemalt kuus aastat ja on töötanud täistööajaga või tegutsenud füüsilisest isikust ettevõtjana vähemalt kaks aastat ja kuus kuud selle elamisloa väljastamisele eelnenud kolme aasta jooksul, kujutab endast alalise elamisloa saamise tingimuste karmistamist võrreldes tingimustega, mis olid asjaomases liikmesriigis kohaldatavad otsuse nr 1/80 jõustumise kuupäeval, ei kujuta see seadus endast „ uut piirangut“ selle otsuse artikli 13 tähenduses. Nimelt ei takista kõnealune seadus Türgi kodanikel, kes kuuluvad nimetatud otsuse artikli 6 lõike 1 kohaldamisalasse ja kes elavad selles liikmesriigis seaduslikult, kasutada oma õigust selle liikmesriigi territooriumil vabalt liikuda.
- 39 Mis tahes vastupidine tõlgendus tähendaks, et eiratakse asjaolu, et Türgi päritolu töötajatel ei saa olla liikmesriigis alalist elamisõigust otsuse nr 1/80 artikli 13 alusel koostoimes ELTL artikli 45 lõike 3 punktiga d. Nimelt ei saa ELTL artikli 45 alusel kohaldatavat korda Türgi töötajatele automaatselt üle kanda (vt selle kohta 6. juuni 1995. aasta kohtuotsus Bozkurt, C-434/93, EU:C:1995:168, punkt 41) ning asjaomases artiklis 13 sätestatud *standstill*-tingimus ei anna iseenesest Türgi kodanikele ainuüksi liidu õigusnormidest tulenevalt töötajate vaba liikumise õigust ega sellega kaasnevat riigis viibimise õigust (vt analoogia alusel 20. septembri 2007. aasta kohtuotsus Tum ja Dari, C-16/05, EU:C:2007:530, punkt 52, ja 24. septembri 2013. aasta kohtuotsus Demirkan, C-221/11, EU:C:2013:583, punkt 54).
- 40 Järelikult tuleb esimesele küsimusele vastata, et otsuse nr 1/80 artiklit 13 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi õigusnormid, mis seavad selles liikmesriigis seaduslikult elavale ja selle otsuse artikli 6 lõike 1 kohaldamisalasse kuuluvale Türgi päritolu töötajale alalise elamisloa saamise sõltuvusse rangematest tingimustest kui need, mis olid asjaomases liikmesriigis kohaldatavad nimetatud otsuse jõustumise kuupäeval, ei kujuta endast „ uut piirangut“ sama otsuse artikli 13 tähenduses, kuna need õigusnormid ei piira asjaomases liikmesriigis seaduslikult elavate Türgi kodanike õigust selle liikmesriigi territooriumil vabalt liikuda.

Teine küsimus

- 41 Arvestades esimesele küsimusele antud vastust, ei ole teisele küsimusele vaja vastata, kuna eelotsusetaotluse esitanud kohus on selle esitanud üksnes juhuks, kui vastus esimesele küsimusele on jaatav.

Kohtukulud

- 42 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (seitsmes koda) otsustab:

Assotsiatsiooninõukogu 19. septembri 1980. aasta otsuse nr 1/80 assotsiatsiooni arengu kohta Euroopa Majandusühenduse ja Türgi vahel artiklit 13

tuleb tõlgendada nii, et

liikmesriigi õigusnormid, mis seavad selles liikmesriigis seaduslikult elavale ja selle otsuse artikli 6 lõike 1 kohaldamisalasse kuuluvale Türgi päritolu töötajale alalise elamisloa saamise sõltuvusse rangematest tingimustest kui need, mis olid asjaomases liikmesriigis kohaldatavad nimetatud otsuse jõustumise kuupäeval, ei kujuta endast „uut piirangut“ sama otsuse artikli 13 tähenduses, kuna need õigusnormid ei piira asjaomases liikmesriigis seaduslikult elavate Türgi kodanike õigust selle liikmesriigi territooriumil vabalt liikuda.

Allkirjad